

SEMINARIUM VARADIENSIS

Anul VII
Numărul
31 (57)
IANUARIE
2011

Realizat de Seminarul Teologic Greco-Catolic „Sfinții Vasile, Grigore și Ioan”, Oradea

FIE VOIA TA...

„Fie voia ta precum în cer așa și pe pământ”. De câte ori nu am pronunțat noi aceste cuvinte, care nu sunt altceva decât ecoul cuvintelor rostite de Cristos în grădina Ghetsimani: «*nu precum voiesc Eu, ci precum Tu voiești.*» (Mt 26,39)? El însuși ne-a învățat aceste cuvinte, invitându-ne să ne punem voința noastră în mâinile Tatălui. Acest lucru nu este deloc ușor...

Voința lui Dumnezeu nu este o realitate exterioară, care se pogoară peste noi, nu este nici o foaie de parcurs care ne este distribuită la începutul drumului. A face voia lui Dumnezeu, înseamnă a deveni disponibili în a-l iubi pe Dumnezeu și pe aproapele nostru, acolo unde este el. A priori, nimic nu pare extraordinar. Pentru majoritatea dintre noi, planul lui Dumnezeu se realizează în ceea ce ne este dat să trăim zi de zi. Desigur, pentru unii chemarea este mai explicită. De exemplu, vocațiile preoțești și călugărești, sunt răspunsuri la voința lui Dumnezeu, voință care nu se impune niciodată. Domnul cheamă, însă omul este liber să dea orice răspuns.

Uneori Dumnezeu ne cheamă prin diferite mijloace sau conjuncturi. De exemplu, boala fiicei sale l-a determinat pe un tată să se pună în serviciul celor grav bolnavi. O încercare, o oportunitate profesională, o schimbare a serviciului ne pot așeza pe căi neașteptate. Atunci când Domnul este Cel care conduce, călătoria este plină de surprize, viteza este imprevizibilă și virajele sunt destul de bruște.

Uneori Domnul ne vorbește prin intermediul celor pe care-i întâlnim, uneori harurile primite și talanții sunt cei care ne ghidează. Fiecare ființă umană fiind unică, va manifesta planul lui Dumnezeu, într-un mod cu totul specific. Avem însă o certitudine, aceea că voința lui Dumnezeu trece întotdeauna prin filtrul voinței noastre, ea nu obligă niciodată, nici nu sufocă. Toate faptele noastre trebuie făcute în lumina Spiritului

Sfânt. Uneori ne ia foarte mult timp să facem lumină într-o situație dificilă, însă niciodată timpul nu este pierdut, este un timp dăruit, tocmai pentru ca inima noastră săracă să accepte darul lui Dumnezeu. Adesea nu descoperim decât după cele întâmplare, modul în care voința lui Dumnezeu s-a realizat în viața noastră, doar realizând anumite lucruri vom descoperi prezența lui Dumnezeu.

A răspunde la chemarea lui Dumnezeu cere o renunțare reală. Doar prin luptă, vom reuși să ne înfrânăm dorințele, ideile și gândurile noastre. Să nu punem niciodată voința noastră deasupra voinței lui Dumnezeu. Domnul ne-a dat o inteligență pentru a discerne lucrurile, pentru a ști cum să iubim. Dumnezeu este concret cu ceea ce așteaptă de la noi. El ne dă întotdeauna și cheia: *pacea*. Dacă inima noastră este senină, ea se potrivește cu voința divină. Câți seminariști sau preoți povestesc adesea cu câtă dificultate au răspuns chemării Domnului și câtă pace au primit atunci când în sfârșit și-au depășit temerile și au putut pronunța un *da* total și absolut. Pacea și bucuria de durată trebuie să însoțească întotdeauna planul lui Dumnezeu în noi.

Voința lui Dumnezeu, ne spune Isus, este ca noi să fim sfinți. „*Fiți, dar, voi desăvârșiți, precum Tatăl vostru Cel ceresc desăvârșit este*” (Mt 5, 48). Astfel vom putea iubi cu aceeași dragoste cu care Dumnezeu iubește. La fel cum spunea și Cardinalul Newman, să ne dăruim cu totul în mâinile Tatălui:

«*Doamne fă din mine ceea ce dorești Tu!
Eu nu discut, nici nu negociez,
Nu pun nici un fel de condiție.
Mă dăruiesc pentru ca tu să mă conduci
acolo unde Tu dorești!*». Amin.

Pr. Antoniu CHIFOR,
rector

CRĂCIUN LA BETLEEM

„...vă vestesc o mare bucurie care va fi pentru tot poporul: astăzi, în cetatea lui David, vi s-a născut Mântuitorul care este Cristos Domnul” (Lc. 2,11).

Sărbătoarea Nașterii Mântuitorului este, în esență, o mare bucurie pentru toți creștinii, un timp al meditației și reflecției personale. Este momentul din an în care creștinii din întreaga lume se adună în familie, în jurul brazilor împodobiți, pentru ca în sunetul colindelor, să se închine *soarelui dreptății*. O dată pe an, în noaptea de 24/25 decembrie, inima întregii lumi creștine, de la un capăt al Pământului la altul, devine – BETLEEMUL.

Crăciunul din 2010 a reprezentat pentru mine bucuria unui pelerinaj în Țara Sfântă, unde sfințenia locurilor creează emoții și sentimente aproape mistice pentru orice pelerin. Deși am fost un grup restrâns de pelerini români, am reușit să trăim clipe unice de profunda reculegere, avându-l ca ghid și îndrumător spiritual pe Pr. Cristian Văcaru, din Dieceza Romano-Catolică de Iași.

Au fost șapte zile de înălțare sufletească, în care am participat zilnic la Sfânta Liturghie, la momentele de comuniune în rugăciune, la adorații și alte forme de reculegere, fiind însoțiți permanent de lecturile din Sfintele Scripturi, care se refereau chiar la locurile în care ne aflăm. Am vizitat toate locurile sfinte despre care face vorbire în Vechiul Testament, dar mai ales pe cele care au o semnificație divină pentru creștinism: Nazaret, Muntele Carmel din Haifa, Muntele Fericirilor, Marea Galileii, Tiberias, Muntele Tabor, Valea Iordanului, Ierihon, Pustiul Iudeii, Qumran, Marea Moartă, Betania, Ierusalim și Betleem. La Ierusalim, am făcut devoțiunea Căii Crucii pe Via Dolorosa, totul culminând cu liturghia oficiată la altarul Maria Magdalena (aflat în custodia călugărilor din ordinul franciscan) din Biserica Sfântului Mormânt. Gândul că pașii noștri ne purtau prin aceleași locuri pe care însuși Mântuitorul Isus Cristos a călcat în urmă cu 2000 de ani, ne anima sufletele cu o puternică emoție interioară.

În seara de 24 decembrie, am plecat din Ierusalim spre Betleem, care se află la 9 km distanță, pentru a sărbători Crăciunul chiar în locul în care Fiul lui Dumnezeu a devenit om. La intrarea în oraș, din păcate, orice pelerin trebuie să ia contact cu realitatea politică dramatică a acestor zone: este vorba despre acel „zid de securitate”, înalt de 7 m, care izolează Betleemul de restul Israelului. Intrările și ieșirile din oraș sunt strict supravegheate de armata israeliană, existând o atmosferă apăsătoare în spatele aceluia zid. Este de remarcat că *populația creștină* a Betleemului a scăzut din 2002 până în 2010, de la 18.000 la 11.000 locuitori, reprezentând aproximativ 33 % din totalul populației de 30.000 locuitori. Față de procentul de 90 % creștini care exista

în Betleem la începutul secolului XX, numărul actual al creștinilor este îngrijorător de mic.

În seara Ajunului Crăciunului, străzile orașului erau ca un furnicar, fiind aproape impracticabile pentru deplasarea cu autovehicule. Potrivit statisticilor armatei, s-a înregistrat un număr record de pelerini în acea noapte – peste 100.000. La miezul nopții, am avut privilegiul de a participa la Liturghia Solemnă, oficiată de Excelența Sa Fouad Twall – Patriarhul latin al Ierusalimului, care s-a ținut în Biserica Sfânta Ecaterina, aparținând Ordinului Franciscan – din Custodia Țării Sfinte. A fost o noapte magică, în care fiecare dintre noi am simțit prezența pruncului Isus în inimile noastre. După Sfânta Liturghie, atenția pelerinilor s-a îndreptat spre Grota Nașterii, care este amplasată sub altarul principal din Bazilica Nașterii. Această biserică se află în prezent sub incidența Status-Quo-ului din Țara Sfântă, fiind administrată în comun de Biserica Ortodoxă, Biserica Armeană și Biserica Catolică.

Bazilica Nașterii a fost construită de împăratul Constantin cel Mare în sec. IV, deasupra Grotei pe care creștinii o venerau din primii ani ai creștinismului, ca fiind locul în care s-a născut Mesia. Această primă mare bazilică a fost distrusă în anul 528 d.C. de către samariteni, în timpul revoltei împotriva Imperiului Bizantin, însă a fost reconstruită în anul 531 d.C. de către Iustinian. Sub ocupația arabă, până la Cruciada din anul 1099 d.C., Bazilica Nașterii și-a pierdut mult din splendoare, fiind restaurată apoi de către cruciați.

Sub pardoseala actuală din navata centrală a bazilicii s-a descoperit un frumos mozaic cu motive persane, care datează chiar din perioada bizantină. Este important de știut că această bazilică este cea mai veche biserică din Țara Sfântă, care s-a păstrat de 1700 de ani.

În Betleem – al cărui nume ebraic semnifică „**casa pâinii**” – mai există și alte locuri importante pentru creștini. Pentru a marca și a păstra autenticitatea și sfințenia lor, primele comunități de creștini au construit biserici peste aceste locuri, existând și astăzi urme ale acestora. Este vorba despre *Câmpul păstorilor* (o multitudine de grote unde păstorii au primit vestea nașterii) și *Grota Laptelui* (unde, potrivit tradiției, ar fi rămas Sfânta Familie până la fuga în Egipt). De asemenea, Betleemul este locul unde a trăit Sfântul Ieronim, care a tradus Biblia în limba latină – celebra *Vulgata*.

Un Crăciun petrecut la Betleem își pune, într-adevăr, o amprentă puternică în sufletul oricărui pelerin. Cu atât mai mult, în aceste vremuri de lipsă de unitate spirituală, în aceste timpuri de *desacralizare* a lumii, Crăciunul la Betleem a fost și o ocazie de *redescoperire* a sensului autentic al Sărbătorii Nașterii Domnului.

Cristian BĂLĂNEAN,
ANUL -II-

CE ESTE OMUL?

Omul este singura ființă care își poate transforma o calitate într-un defect, și un defect într-o calitate.

Ce diferențiază un om de orice alt animal?

Faptul că omul este capabil de iubire.

Da! Omul creat din iubire, poate da viață din iubire, își poate suprima instinctele din iubire. Același om se poate sacrifica pentru iubire putând ajunge să renunțe la esența sa și anume la propria-și viață, din iubire. Există mai multe feluri de iubire și astfel mai multe moduri de sacrificiu. Un bun exemplu este o femeie care rămâne însărcinată ca fruct al iubirii, are o grijă specială față de „burtica” ei, renunțând la tabieturi cum ar fi o țigară sau un pahar de vin sau chiar o posibilă/viitoare carieră. Iar modelul, poate cel mai grăitor, de sacrificiu în numele iubirii este acela al unei mame care moare la nașterea copilului ei. Totuși, fiindcă nu este o moarte voluntară ci un „accident”, avem atâtea exemple de familii care au renunțat la un trai decent pentru a nu-i lipsi nimic copilului lor, sau pentru ca acesta să nu simtă greutatea vieții. Citeam într-o carte un caz în care o mamă singură avea doi copii și o situație financiară sub limita existenței. „Povestioara” spune că mama a luat ultima bucată de pâine, a rupt-o în două și le-a dat-o copiilor flămânzi. Văzând copilul mai mare că ea rămâne fără pâine a întrebat-o: „Mamă, dar tu ce vei mânca?”, iar răspunsul femeii ar putea fi o definiție a iubirii: „Eu mă satur privindu-vă pe voi mâncând.”

Un alt mod de sacrificiu din iubire, care din fericire nu se întâmplă în țara noastră, este moartea pentru credință. Omul își poate da viața pentru religia lui. Fie că este aruncat ca hrană pentru lei, fie că acceptă bătăi și chinuri într-o închisoare, el își neglijează instinctul de supraviețuire din iubire pentru Dumnezeu. Dar, deși capacitatea de iubire este fundamental bună, omul poate transforma acest „sentiment nobil” într-un defect. Acest „defect” mai este numit și terorism. Teroriștii musulmani, din iubire pentru divinitate și dintr-o interpretare greșită a jihadului (a războiului sfânt), își leagă centuri de explozibil în jurul corpului și se sinucid în mijlocul unor nevinovați.

O altă calitate fundamentală a rasei umane este inteligența.

Omul, comparativ cu animalul, are intelect cultivabil. Fie că vorbim de studiul moleculelor sau descoperirile spațiului cosmic, înțelegerea fenomenelor fizice sau a proceselor cognitive, omul are această „calitate”. Omul gândește. Chiar

gândește? Da! Chiar dacă o face pentru binele lui sau a tuturor. Exceptând cazurile rare de retard mintal, într-o măsură mai mica sau mai mare omul studiază. El este singurul capabil să-și programeze viața în funcție de principii, idealuri sau plăceri.

Dar dacă se combină aceste două puncte de separație a omului de animal, se poate obține un alt „defect” al omului. Astfel avem formula ideală pentru un război. Dragostea de putere și de influență combinată cu tehnologia progresivă naște genocidul... dacă îți iubești țara și neamul (și eventual conducătorul) trebuie să îți sfârteci inamicul cu sabia, trebuie să apeși pe trăgaci, trebuie să lansezi racheta. Fie că ne referim la epoca romană, sau ajungem până la perioada colonizării Americii; ori urmărim „episoadele”, alianțele sau tacticile celor două războaie mondiale până la exterminarea fără precedent a celor două orașe japoneze (oricum doar învinșii sunt judecați pentru genocid). Pe lângă toate acestea, în ziua de azi, se cheltuiesc mai mulți bani pentru îmbunătățirea dotărilor militare decât pentru a vindeca bolile incurabile. Astfel avem portavioane gigant, submarine capabile să detecteze un crevet care se hrănește, avioane invizibile, rachete nucleare sau puști care lovesc o țintă de la 3 km, iar cancerul face din ce în ce mai multe victime (specialiștii nici nu mai îndrăznesc să dea un număr aproximativ de bolnavi pentru următorii 10 ani, fiindcă ultimele estimări au fost depășite cu mult). Toate acestea sunt realizări ale idealurilor, ale intelectului.

Un alt punct important și definitoriu al omului este religiozitatea. Mircea Eliade ne-a dat o definiție a omului din acest punct de vedere. El spune că nu putem vorbi de ființă umană decât din momentul recunoașterii unui Dumnezeu (a unei divinități) și practicării unui cult religios (sacru). Omul se poate mortifica pentru respectarea unor reguli/porunci: își poate reprima instinctele sexuale, poate trăi o viață de asceză, se poate pune în slujba aproapelui și poate lua parte sau poate practica servicii sacre. Același om se poate angaja în acțiuni de voluntariat sau poate porni într-un „război sfânt”. Multe religii aveau în practicile lor sacrificii umane (de regulă fecioare sau copii).

În concluzie ce este omul?

Omul nu este cumva anume. Omul doar ESTE!

Horia N. BURSAȘ,
ANUL -II-

ADULTERUL (III)

Condamnarea adulterului de către canoanele Bisericii.

Este important de reținut nu rigoarea pedepselor care s-au aplicat adulterului, ci intenția legiuitorilor de a arăta fidelitatea în căsătorie ca fiind o normă de viață creștină. Pentru a-și apăra credincioșii de primejdiile adulterului, ca și a tuturor formelor pe care le poate îmbrățișa acest păcat, Biserica și-a formulat principiile de conduită morală în anumite canoane. Biserica s-a folosit și de anumite legi ale societății organizate juridic în care a trăit, pe care le-a turnat în tiparul unor forme speciale. Din îmbinarea normelor bisericești propriu-zise (a canoanelor) cu legi de stat au rezultat „nomocanoanele”, în care sunt cuprinse cele mai multe dispoziții și pedepse privitoare la adulter, din care reiese faptul că Biserica a ținut totdeauna la curățenia vieții conjugale.

Părinții primelor secole creștine au stigmatizat adulterul ca pe o crimă. Clement Romanul, în „Epistola către Corinteni”, numește adulterul „crimă înfiorătoare”. Consensul lor s-a întrerupt când a venit vorba de stabilit pedeapsa ce trebuie aplicată adulterilor. Sfântul Ciprian, în „Epistola către Antonian”, ne spune că, înainte de el, unii episcopi nu-i admiteau deloc pe adulteri la pocăință. Sublinia însă că fiecare episcop este liber să trateze acest păcat după conștiința sa, dând socoteală de hotărârea pe care a luat-o, numai lui Dumnezeu. Disciplina penitențială a variat în primele trei secole după loc și după timp. În general însă, aproape toți Părinții au socotit că adulterii care vor face penitență suficientă să fie primiți în Biserică, după exemplul pe care îl dă Sfântul Apostol Pavel cu incestuosul din Corint (1 Cor 5, 5). Tertulian se arată mai sever în această privință, el refuză primirea adulterilor în Biserică. Origen este de aceeași părere și spune că episcopii care iartă păcatul adulterului și îi împacă pe cei vinovați cu Biserica, își depășesc puterea sacerdotală. Hipolit se ridică cu severitate împotriva relaxării pe care o măsură a vremii sale o introduce în

Biserică. Tot la fel, Sinodul de la Elvira are o atitudine severă cu privire la adulteri, nedându-le împărtășanie nici măcar în ceasul morții. Abia episcopul Romei Calist a schimbat această disciplină severă. Atitudinea a luat-o în numele păcii ce trebuia să domnească în Biserica lui Hristos.

Adulterul deține un loc important și în legislația Împăraților creștini. Constantin cel Mare a mărit pedeapsa cu privire la adulter. Soțul vinovat era pasibil de exil și chiar de pedeapsa cu moartea, iar complicele său trebuia să fie decapitat dacă era liber și ars dacă era sclav. Această legislație a fost agravată în 339 de către fiul lui Constantin, care a interzis apelul contra sentinței și a stabilit împotriva adulterilor pedeapsa rezervată paricizilor. Sub Teodosie, vinovații erau

conduși public într-un loc de prostituție. Acest Împărat a prescris să se grăbească instrucția proceselor de adulter. Tot influența creștinismului a tins să aplice soțului vinovat de adulter o pedeapsă de la care nu avea dreptul să se sustragă. Din punct de vedere civil, el devine pasibil de pedeapsa cu moartea și numai în cazul în care avea descendenți până la al treilea grad i se cruța averea. În

aceleși timp, legislația aceasta se arată mai puțin severă față de soție, care va fi de aici înainte închisă într-o mănăstire vreme de doi ani. Dacă după acești doi ani, soțul nu o primea, căsătoria era considerată desfăcută, femeia era tunsă și închisă în mănăstire pentru restul vieții sale. Mănăstirea primea averea sa, după ce soțul își lua partea, egală cu o treime din zestrea soției. Împăratul Leon Filozoful a decretat, la rândul său, că vinovaților de adulter să li se taie nasul și să nu se mai poată căsători niciodată. Cu privire la pedeapsa cu închiderea în mănăstire, a fost adusă o ușurare în sensul că cei doi ani de ședere în mănăstire nu duceau și la ruperea căsătoriei, soția îndepărtată putând fi reluată de soț. Totuși, tatăl avea conform vechiului obicei dreptul de a-și pedepsi cu moartea fiica vinovată.

Elena BONETA,
ANUL -IV-

CANTORUL KITSCH

Kitsch-ul se dezvoltă în artă precum vâscul într-un copac maiestos, reușind să pătrundă în toate ramurile sale: pictură, sculptură, muzică, dans, poezie, cinematografie și arhitectură. Pentru a restrânge fenomenul kitsch într-un domeniu precis am ales să analizăm câteva dintre manifestările kitsch în cadrul muzicii bisericești și anume cântul la strană.

Pentru a înțelege mai bine felul în care se manifestă în muzica bisericească kitsch-ul, încercăm să urmărim anumite caracteristici ale „artistului” kitsch enunțate de Matei Călinescu în cartea sa „*Cele cinci fețe ale modernității*” și să vedem dacă găsim astfel de caracteristici în manifestările cantorului bisericesc.

„*Acesta are tendința de a considera kitsch și ceea ce este artă.*” Această tentație de a considera drept o imitație nereușită ceea ce este o melodie autentică apare de obicei la începutul „carierii” de cântăreț la strană, când din cauza repetițiilor unor modele melodice fixe, care au ca scop menținerea unei tradiții muzicale există tendința de a considera că acestea ar trebui „înflorite” cu interpretări personale sau de a fi înlocuite cu alte modele melodice care sunt „la modă”, și care ar putea să prindă mai bine la „publicul credincios”.

„*Din cauza unei concepții pervertite el interpretează totul printr-o viziune hedonistă, căutând doar să își satisfacă plăcerea artistică prin emoții puternice desfășurate într-un interval scurt de timp.*” O mare parte din muzica care se propune în societate are deja bine format caracterul hedonist, însă acest caracter își face prezența și în cadrul oficiilor liturgice. În acest păcat cad atât cei care „compun” muzica de la strană, prin faptul că propun pentru o anumită cântare modelul melodic pe care îl consideră ei mai frumos în defavoarea celui indicat în cărțile liturgice, cât și cei care se roagă ascultând această muzică prin faptul că preferă mai degrabă să participe la o Sfântă Liturghie animată cu chitară sau orgă decât la una animată de cantor sau cor. Pentru ca păcatul să fie neștirbit, omul-kitsch preferă oficiile liturgice scurte în defavoarea celor lungi.

„*Există o legătură strânsă între inclinația omului spre kitsch și o incapacitate morală fundamentală.*” „*Sistemul kitsch-ului cere adeptilor săi să lucreze frumos, pe când sistemul artei presupune îndemnul moral: **Lucrează bine.***”

Această ispită vine după ce reușești să stăpânești într-o oarecare măsură cântul bisericesc, însă acum trebuie să iasă în evidență și sclipirea ta de geniu. Atunci preferi să te propui pe tine și nu cântarea bisericească. „Frumosul” vine din interpretarea ta artistică, propusă cu rolul de a ieși în evidență, și lași la o parte modul simplu de interpretare tocmai pe motiv

de estetică. Astfel că se întâmplă să cazi în păcatul mândriei.

„*Kitsch-ul în estetică este precum minciuna în sistemul de valori morale.*” Cel care participă la Sfântă Liturghie animată de instrumente mai mult sau mai puțin gălăgioase are impresia că ascultând cântecele care îi plac va fi hrănit spiritual, însă își dă seama că s-a înșelat abia atunci când iese din biserică și efectul senzorial produs s-a stins la fel de repede cum a apărut. Atât „cântărețul” cât și „credinciosul” au impresia că au avut o trăire spirituală, însă a fost doar o simplă excitare senzorială.

„*Acest comportament imoral se resfrânge atât asupra artistului cât și a consumatorului. Primul minte în favoarea unui câștig financiar, iar cel de-al doilea acceptă să fie mințit atâta vreme cât este mințit frumos.*” Câștigul pe care îl are protopsaltul poate fi și unul financiar (este chemat la un număr mai mare de oficii liturgice: cununii, botezuri, înmormântări, etc), însă cu siguranță acesta primește recompensă și la nivelul reputației, câștigă aprecieri și laude, lucru care nu displace celor care sunt deja într-o postură importantă. „Consumatorul” preferă să i se ofere ceva neautentic pentru că e mai puțin greu de înțeles și în general durează și mai puțin.

„*Omul cade pradă minciunilor promovate de kitsch din cauza unui simț critic nedezvoltat sau atrofiat.*” Pentru a scuza atât cantorul cât și credincioșii putem spune că aceștia fac parte din categoria „victimelor societății”, însă este nescuzabilă atitudinea delăsată a tinerilor studenți la teologie care se propun ca și mari cantori, însă se mulțumesc să învețe doar cântările din cadrul Sfintei Liturghii.

„*Richard Egenter identifică kitsch-ul cu păcatul lenei. Acesta este împărțit și de artist și de consumator. Primul are intenția de a munci cât mai puțin, iar al doilea de a nu se osteni prea mult.*”

Cel care ar avea datoria să cerceteze mai mult în acest domeniu și nu o face este vinovat pentru că îi ia celui care îl ascultă bucuria de se împărtași de ceva de calitate, iar cel care ascultă și „înghite” ceea ce i se dă îl ajută pe cel care propune să se mulțumească cu puțin. Cântărețul atins de păcatul lenei nu se sinchisește să se depășească, să facă un sacrificiu în plus, iar credinciosul din cauza unui confort relațional nu se dă în vânt nici după studiu nici să atragă atenția celui care cântă.

Aș concludiona afirmând că vorbind despre kitsch nu înseamnă că ne complacem în această situație, ci prin această artificioasă încercăm să depășim această stare decăzută din punct de vedere artistic observând ce este rău, cu intenția de a-l ocoli și de a fi capabili să creăm ceva bun.

Iulian BOGLUȚ,
ANUL -IV-

CETATEA DACO-ROMANĂ *POROLISSUM*

Porolissum, sit arheologic daco-roman, se găsește în nord-vestul României, în spațiul localităților Moigrad, Jac și Brebi, județul Sălaj.

După cucerirea romană din anul 106 d.Hr. la Porolissum au venit trupe romane. După sosire, armata romană a realizat în această zonă un ingenios sistem defensiv. Porolissum se găsea în fața trecătorii *Porta Mesesina*, situată în zona de N-E a munților Meseș. Din perioada antică, până în epoca modernă, munții Meseș au reprezentat o adevărată barieră naturală, pe o lungime de 40 km, de la valea Ortelecului până la râul Criș, între Podișul Transilvaniei și Câmpia Panonică. Poarta Meseșană a fost singura cale de acces în zonă între cele două spații geografice.

În jurul celor două castru pe care militarii le-au construit aici, au luat naștere așezarea civilă (*vicus militaris* - *vicus*, ca termen, este o noțiune ce desemnează o comunitate umană sau o așezare civilă), orașul și mai apoi municipiul roman Porolissum. În perioada împăratului Septimius Severus (192-211 d.Hr.), orașul dobândește calitatea de municipiu având denumirea *MUNICIPIUM SEPTIMIUM POROLISSENSE*.

Între castru și așezarea sa civilă a existat o strânsă relație de interdependență. Mărimea așezării și forța militară a garnizoanei au influențat direct relația dintre cele două entități. Prezența castrului ca și construcție militară, și, mai ales, prezența trupelor, prin protecția pe care o asigurau, conferea siguranță populației civile din așezare.

La Porolissum au fost descoperite și cercetate arheologic, în așezarea civilă a castrului, clădiri cu destinații diferite: clădiri locuință, temple ale unor divinități, magazine, cârciumi și ateliere. Așezarea beneficia de o rețea stradală a cărei bază o formau drumurile care ieșeau din castru, realizate din dale de piatră delimitate de rigole și trotuare.

Castrele sunt fortificații militare romane, ridicate în puncte strategice din Imperiu. De formă patrulateră, pe fiecare latură aveau construite câte o poartă de acces, iar la colțuri aveau turnuri. Castrul de pe dealul Pomiet de la Porolissum, avea dimensiunea de 230 x 300 m. Prin dimensiunile sale, este considerat cel mai mare castru de trupe auxiliare din provinciile dacice. Poarta praetoria (poartă de acces a oficialităților în castru) se găsea pe latura de NE, din fața clădirii comandamentului. Poarta praetoria avea două bastioane cu ieșirea semirotunjită care flancau accesul dublu format din două culoare despărțite de un pinten median, bastioanele erau construite în întregime din piatră și aveau un parter și un etaj locuit. La Porolissum, poarta praetoria este reconstituită. Pe celelalte trei laturi se găseau alte trei porți de același tip constructiv (poarta *principalis dextra*, poarta

principalis sinistra și poarta *decumana*).

În castru existau construcții cu destinații diferite, cea mai importantă este clădirea comandamentului (*principia*). Edificiu monumental, poziționat central în structura internă a fortificației, *principia* avea o curte interioară delimitată de încăperi și porticuri laterale, acestea aveau destinații diferite: birouri pentru ofițeri, camera stindardelor, basilica, tribunalul, camera tezaurului etc. *Principia* se găsea amplasată în zona de intersecție a celor mai importante drumuri din castru: *via praetoria*, *via decumana* și *via principalis* care-i sectorizau suprafața. La Porolissum a fost descoperit și cercetat arheologic și un bazin de apă, construcția prin capacitatea sa de stocare, putea asigura, în caz de asediu, consumul de apă potabilă al militarilor pe o perioadă lungă de timp, tencuiala sa interioară, impermeabilă, permitea înmagazinarea unui important volum de apă.

Amfiteatrul a reprezentat în societatea romană una dintre cele mai reprezentative clădiri publice. Aici se organizau, cu ocazia unor zile festive, spectacole, lupte de gladiatori (*munera*), vânatoare de animale (*venatio*), acrobații, jocuri și chiar execuții publice. Amfiteatrul de la Porolissum a fost construit inițial din lemn în timpul împăratului Hadrian (117-138 d.Hr.), apoi demolat și refăcut din piatră în anul 157 d.Hr., în timpul împăratului Antonius Pius (138-160 d.Hr.), acesta avea o capacitate de circa 5500 de spectatori. Componentele amfiteatrului sunt: arena, tribunele, poarta principală, poarta de acces, loja oficială și anexe, încăpere subterană cu coridor de acces subteran. Tot aici a funcționat un sanctuar dedicat zeiței Nemesis. Zeiță a dreptății, echității, dar și protectoare în caz de primejdii și lupte, Nemesis era adorată în special de militari și gladiatori.

Creștinismul, fenomen spiritual generalizat în epoca romană târzie, pătrunde și în comunitățile romane din fostele provincii dacice. Materialul arheologic cu însemne creștine, datate în și după sec IV d.Hr. dovedește acest lucru. Probabil creștinismul a pătruns și în această cetate precum a pătruns și în alte cetăți din teritoriul Daciei și anume prin diferiți soldați care făceau parte din legiuni care au fost sau au luat contact cu zonele în care era creștinismul și venind aici au adus cu ei convertind pe cei aflați pe aceste meleaguri. Oricum, soldații care erau bătrâni erau scoși din serviciu militar și cu siguranță rămâneau aici. Câteva obiecte cu caracter creștin aflate în cetate: opaiț, porumbel și cruce, obiecte paleocreștine din sec V - VI d.Hr. Tot la Porolissum s-a mai găsit de asemenea și un altar din marmură albă scris în latină.

Simion TERC,
ANUL -II-

IMPLICAȚIILE CONSUMULUI DE TUTUN (II)

Marii producători care fac afaceri de sute de miliarde în întreaga lume, dacă ar fi convinși că rezultatele cercetărilor medicale nu sunt adevărate, ar face niște colocvii medicale în care ar spune: *dragi consumatori, ați fost mințiți, nu este adevărat că faceți cancer*. Nu a venit nimeni să spună asta. Cercetările care dovedesc efectele negative și cumplite ale fumatului în schimb, sunt tot mai multe.

Totuși, cancerul nu este principala cauză a decesului celor care fumează, acesta fiind de fapt bolile cardiovasculare; în primul rând cardiopatia ischemică (infarctul) care este dovedit nemijlocit legată de consumul de țigări. Ca exemplu, dacă se privește prin obiectivul unui microscop care mărește de 12 ori pe a cărui lamelă s-a pus piciorul unei broaște care în prealabil a fost badijonat cu soluție de nicotină, i se poate observa încetinirea foarte puternică a circulației sanguine. Fenomenul se produce datorită vasoconstricției foarte puternice (a reducerii diametrului vaselor sanguine). Femeile sunt puțin mai protejate, datorită faptului că nu fumează atât de mult ca și bărbații. Chirurgia de acest tip, de ultimă oră, momentan nu este implementată și la Oradea, dar va fi, probabil în doi ani. După infarct, sunt importante primele 3-4 ore, deoarece se pierde foarte mult timp cu telefoane date medicului, cu sosirea Salvării, cu punerea diagnosticului, cu transportarea persoanei (care a făcut infarct) la Cluj-Napoca sau la Timișoara. Dacă s-a încadrat în cele 3-4 ore, poate să se considere fericit. Dacă problema nu a fost rezolvată în acest timp, el poate pierde o parte din inimă, datorită necrozării. În cel mai bun caz, pacientul rămâne în viață cu o inimă predispusă la un nou infarct. Pe interiorul vaselor de sânge cu probleme se introduc mici tubulețe dintr-un material special, care le dilată.

Oriunde în corp este circulație proastă, funcția organului respectiv este afectată. La **bărbații** fumători, indiferent de vârstă apar disfuncții erectile evidente. Necirculând bine sângele, organul nu funcționează la parametrii doriți. Bărbatului i se poate spune: *fumezi și te faci în curând de rușine*.

Este incredibil faptul că lăsarea de fumat nu înseamnă dispariția riscului. Degeaba când te întâlnești cu unele persoane la ele acasă, pentru tine este o sărbătoare a sufletului, putând vorbi cu acestea despre orice. Dacă tai fumul cu cuțitul pentru că fumează fiecare câte două pachete de țigări... Degeaba hotărâsc ulterior, după ce au fumat ani de zile să se lase de țigări. Poate apare fenomenul de bronhopneumopatie cronică obstructivă. Dimineața, fumătorii își fac toaleta bronhiilor, adică tușesc groazinc și scui-pă. Cei care își aud vecinii făcând asta, au șansa de a-i pierde în curând.

Criticii se întrebă dacă au făcut cancer sau

cardiopatie, sigur, din cauza fumatului ?

Dacă se întâmplă stastic la opt din zece persoane care fumează, iar la cei care nu fumează, stastica este inversată, adică se întâmplă la doi din zece, sigur este o legătură cu fumatul. Asta nu este dovedit doar la câteva zeci de cazuri ci la câteva zeci de mii, în concluzie, nu se mai poți minți.

Stofa biologică / moștenirea genetică, pe de altă parte, contează foarte mult. Uneori atât de mult încât cazurile par incredibile. Sunt situații, de exemplu, în care boschetari la 40 de ani, plini de păduchi, cu barbă deasă și încâlcită, murdari, morți din cauza bronhopneumoniei (datorită faptului că au zăcut zile întregi în șanțuri umede) și care au băut de când se știu, orice, chiar și spirt medicinal, au ficatul perfect (nici prea mare, nici prea mic, nici colorat etc). Altoră, la ecografie, poate medicul le spune *vedeți că aveți ficatul cam mare și cam galben etc*. Au avut norocul unei moșteniri genetice extraordinar de bune, a unui echipament enzimatic / celule hepatice care i-au permis ficatului să facă față la orice formă de toxic, alcool în acest caz. Cam la fel se pune problema și în cazul fumatului.

La **femeile** care au fumat / sunt fumătoare, riscul de a naște un copil cu probleme de sănătate este mai mare decât la cele nefumătoare. Sunt și femei care fumează chiar în timpul sarcinii, pentru că le face plăcere. Până să se nască, copiii acestora pot avea o evoluție și o greutate bună, deși în general o au mai scăzută. Copiii născuți de o astfel de femeie pot avea picioare ecvine bilaterale (ca cele de cal), ceea ce înseamnă pentru el nenumărate intervenții chirurgicale care le va marca copilăria, ca să i se pună picioarele la loc, pentru a se putea deplasa ca orice om.

O altă realitate dovedită este aceea că femeile se lasă mult mai greu de fumat. Femeile fumează mai rar decât bărbații, raportul fiind de 1 din 3. La bărbați, raportul este dublu, aceștia lăsându-se de fumat după un eveniment negativ, care este cel puțin un atac ischemic sau după ce face o vizită medicului, care îi spune că degetul mare de la picior este albastru și cam în 2-3 săptămâni va trebui amputat, deoarece acolo este vorba despre o cangrenă (țesutul a putrezit). Medicul îi mai spune că dacă va continua să fumeze, peste 1-2 ani urmează să i se taie piciorul de la coapsă.

Faptul că femeile se lasă mai greu de fumat este dezarmant pentru cel care luptă împotriva acestuia.

*drd. Alin CRETU,
Psiholog*

SFINȚIREA APEI

Sărbătoarea Nașterii Domnului și-a încheiat ciclul și anul acesta prin Botezul Mântuitorului Isus Hristos, moment în care, conform Tradiției Bizantine, preotul intră în casele credincioșilor pentru a aduce binecuvântarea.

În același context preoții Seminarului Teologic Greco-Catolic din Oradea și cei ai Colegiului Sfânta Familie, conduși de către părintele rector Antoniu Chifor, în data de 11 ianuarie 2011, au celebrat slujba Sfințirii Apei în Aula Magna a Seminarului. La acest eveniment au participat studenții seminarului Teologic Greco-Catolic dar și studenții împreună cu elevii Colegiului Sfânta Familie.

După momentul de rugăciune părintele rector Antoniu Chifor a adresat calde urări la începutul unui nou an calendaristic, multă sănătate, belșug, pace și succes studenților și elevilor reveniți din vacanță. După cuvântarea părintelui a urmat sfințirea camerelor și a locatarilor acestora - elevi, studenți și seminariști - precum și celelalte încăperi din incinta acestei instituții.

Emanuel GAVRILAȘ,
ANUL -IV-

TE ROG SĂ MĂ URĂȘTI!

Stăm să numărăm nasturi sau să măsurăm bărbi, dar nu ne uităm în sufletul oamenilor. Oare chiar contează că îngenunchez când intru într-o biserică și nu fac o mătanie mică? Chiar contează? Nu are o însemnătate mai mare ce am în suflet și în gând când intru într-o biserică? Este mai important cum se încheie reverenda sau ce reprezintă reverenda? Chiar este crucial cât sunt de latin/bizantin? Oare nu același Isus al iubirii este și în ostie și în prescură? Oare Sfânta Fecioară strâmbă din nas dacă te rogi acatistul și nu rozarul? Cercetați-vă sufletele! Fiți sinceri cu voi înșivă! Chiar crede-ți că Isus se supără că ne rugăm Mamei Lui înainte de liturghie? Este oare mai „sfântă” o icoană în detrimentul unei statui? Ne împiedecăm de formă și astfel pierdem din vedere esența.

De ce ne punem singuri piedici în calea iubirii și până la urmă în respectarea poruncii date de Isus?

Îl iubesc pe aproapele meu... **dacă** își taie barba.

Îl iubesc pe aproapele meu... **dacă** îl văd că nu mai slujește cu fața spre popor.

Îl iubesc pe aproapele meu ca pe mine însumi... **dacă** îl văd în reverendă latină.

Îl iubesc pe aproapele meu ca pe mine însumi... **dacă** renunță să folosească ostii.

Nu vreau să mă înțelegeți greșit. Nu vreau să face-ți din credința noastră o „struțo-cămilă”, ci tot ce vreau este să vă face-ți o programare la oftalmolog, pentru o operație de îndepărtare a bârbei...

PS: amintiți-vă de parabola *vameșului și a fariseului* (Lc. 18, 10-14)

Horia N. BURSAȘ
ANUL -II-

COLECTIVUL DE REDACȚIE

Coordonator: pr. Antoniu CHIFOR

Redactor: Horia BURSAȘ

Din redacție: Otilia BĂLAȘ, Andrei DUMA, Marcel AUȘAN

ADRESA REDACȚIEI

Seminarul Teologic Greco-Catolic O.P. 1, C.P. 213, Oradea, Bihor, România.

E-mail: seminarium2004@yahoo.com

www.seminaroradea.ro